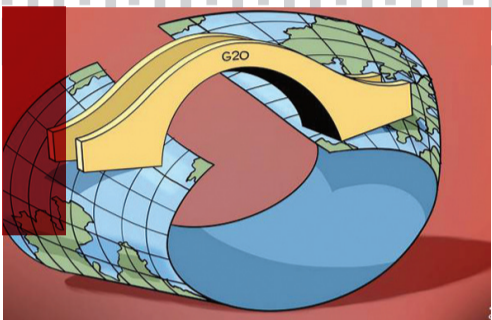

نشست سران جی ۲۰ از نگاه کاریکاتورست‌ها

صحنه بین‌المللی، نحوه میزبانی، اهداف برگزاری اجلاس و در نهایت تداوم جنگ در اوکراین و تبعات آن بر بزرگ‌ترین گروه اقتصادی دنیا، بیشترین توجهات و به تبع آن سوزها را به سوی خود جلب کرده بود.

اساس همان طور که در یکی از کاریکاتورها مشاهده می‌کنیم، افرادی که ظاهراً نمادهایی از طبقات بروکرات و کارگر در دنیا می‌باشند، در مقابل دستگاهی عریض و طویل و بی‌چیده که نام نشست سران جی ۲۰ را بر پیشانی دارد، ایستاده‌اند و خوش‌باورانه منتظر هستند تا این دستگاه برای مجموعه مشکلات جهانی (تجارت، انرژی تغییرات آب و هوایی، جنگ اوکراین، مهاجرت و...) راهکاری ارائه دهد. خروجی نهایی دستگاه کاملاً گویای آن است که چقدر می‌توان به دستاوردهای آن امیدوار بود. در کاریکاتور دیگر هم می‌توان به وضوح دید که توان جی ۲۰ برای تقابل با بحران‌ها و نزول اقتصادی شدید دنیا تا چه حد ضعیف بوده و توقع تأثیرگذاری از چنین گروهی چقدر نابخردانه به نظر می‌رسد.

مودی از میزبانی نشست گروه ۲۰ و صرف هزینه‌های گزاف را با تلاش وی برای تحکیم موقعیت داخلی‌اش در آستانه انتخابات سراسری ۲۰۲۴ مرتبط می‌دانستند. دقیقاً در همین راستاست که موهان سینگ، نخست‌وزیر سابق هند نسبت به خوشبینی داری در استفاده از دیپلماسی و سیاست خارجی در راستای سیاست‌های حزبی و شخصی، هشدار می‌دهد. در دو کاریکاتوری که در اینجا مورد توجه قرار گرفته به خوبی روشن می‌شود که چه نوع نگرشی‌هایی نسبت به عملکرد مودی و حزبی در میزبانی نشست وجود دارد. خودبرتربینی و عدم صداقت و ریاکاری مودی و دولتش ویژگی‌های مهمی هستند که در این دو اثر کاملاً برجسته شده‌اند.

دیپلماسی هندی‌ها موفق عمل کرده و آنها توانسته‌اند با طرح مباحث متعدد و بعضاً جدید دیگری همچون وارد ساختن اتحادیه آفریقا به عضویت گروه ۲۰، مساله اوکراین را به حاشیه رانده و دستیابی به یک بیانیه پایانی را ممکن سازند. در کاریکاتوری هم که با همین مضمون طراحی شده، به خوبی نشان داده می‌شود که مودی چگونه در نقش رهبر یک اکرست، ورود اتحادیه آفریقایی (فیل‌ها به عنوان نماد آفریقا) به گروه ۲۰ و نام‌گذاری جدید آن به گروه ۲۱ را هدایت کرده و به نظاره می‌نشیند.

و عملکردهای بعضاً عجیب و غریب وی سوزهای نابی را در اختیار طنازان سیاسی جهان قرار می‌دهد، امسال نیز همانند سال گذشته مسائل حاشیه‌ایی دیگری همچون عملکرد و کارایی اقتصادی جی ۲۰ در

گروه ۲۰ و ناتوانی در حل معضلات جهانی

کشمکش و منازعه درونی این دولت‌ها بر سر موضوعات و مباحث مختلف مانند تغییرات آب و هوایی، آزادی تجارت جهانی، انرژی مهاجرت و مسائل دیگری از این دست بوده‌ایم. با پایان یافتن دوران اپیدمی کرونا انتظار می‌رفت که این گروه بتواند گام‌هایی در راستای کاهش تبعات و پیامدهای این بحران عظیم بر اقتصادهای جهان و به خصوص اقتصادهای در حال توسعه بردارد اما آنچه در عمل اتفاق افتاد این بود که اولین نشست سران کشورهای گروه ۲۰ پس از اپیدمی کرونا به میدان مجادله میان آنها بر سر مساله اوکراین تبدیل شد. همه این مسائل دستمایه‌ای شده تا طنزپردازان سیاسی تلاش کنند تا در قالبی هنری، این ناتوانی و ناکارآمدی را به تصویر بکشند. بر این

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی بود که طی هفته جاری مورد توجه کاریکاتورست‌ها و طنزپردازان سیاسی جهان قرار گرفت. درحالی‌که در طی سال‌های ریاست جمهوری ترامپ بر آمریکا، تیپ شخصیتی

زمان و چگونگی تشکیل گروه اقتصادی کشورهای گروه ۲۰ (پس از بحران‌های ۱۹۹۹ و ۲۰۰۸ اقتصاد بین‌الملل) نشان می‌دهد که فلسفه وجودی آن بر حل معضلات کلان اقتصادی نظام بین‌الملل از طریق ایجاد نزدیکی و اتحاد هرچه بیشتر در مواضع کشورها است. به نظر می‌رسد که گروه ۲۰ در ابتدای شکل‌گیری خود عملکرد نسبتاً موفقی را در این زمینه بر جای گذاشته و در عبور جهان از برخی بحران‌های مهم اقتصادی نقشی موثر ایفا کرد. با این حال مدت‌های مدیدی است که این گروه و جلسات آن صرفاً در حد یک گردهمایی و ملاقات رو در رو میان تعدادی از اقتصادهای برتر دنیا تنزل کرده است. حتی در همین دیدارها هم به جای ارائه راهبردهای موثر در عرصه بین‌الملل، شاهد

گروه ۲۰ در تنگنای اختلافات و شکاف‌های جهانی

هم‌پوشانی کاملی ندارد اما هر دو بسیار به هم نزدیک و متداخل می‌باشند که شاید حاصل آن برگزاری نشست می‌ماند «بریکس» در آفریقای جنوبی خواهد بود. در مقابل به نظر می‌رسد گروه اقتصادی ۲۰ که مجموعه کشورهای از دو قطب شرق و غرب و شمال و جنوب را در بر می‌گیرد، حالا خود را روی گسلی احساس می‌کند که هر آن می‌تواند گروه را به سوی تلاشی و از هم پاشیدگی بکشاند. در یکی از کاریکاتورهای این شرایط با قرار گرفتن جی ۲۰ روی صندلی که پایه‌های آن در دو سمت گسل قرار دارد، به خوبی ترسیم شده است. اما در کاریکاتور دوم گویا هنوز کاریکاتورست امیدوار است که جی ۲۰ بتواند نقش پلی میان شرق و غرب را ایفا کرده و اتصالی در شکاف جهان شرق و غرب ایجاد کند.

بار چین و روسیه در سمت شرق و آمریکا و اروپا و متحدان شان در جناح غرب قرار می‌گیرند. جنگ اوکراین را می‌توان نماد این رویرویی میان شرق و غرب تلقی کرد. اما شکاف دوم هم با تولید یک شکاف قدیمی است که به احیای مجدد بحث شمال و جنوب ارتباط پیدا می‌کند. جهانی شدن نامتوازن، جنگ تجاری قدرت‌های بزرگی چون آمریکا و چین و در کنار آنها پیامدهای جنگ در اوکراین، کشورهای در حال توسعه را به سوی این نتیجه‌گیری سوق داده که کشورهای شمال دغدغه جدی برای پیشرفت جنوب ندارند و از سوی دیگر مسیر توسعه لزوماً از همان مسیر غرب گذار نخواهد کرد و آنها می‌توانند در جست‌وجوی راهی یا ابتکاری نو برای رفع نابرابری باشند. اگرچه این شکاف شمال و جنوب با شکاف شرق و غرب

میزبانی پر هیاهوی هند از نشست سران جی ۲۰

در رابطه با میزبانی هند از نشست سران جی ۲۰ چند نکته قابل تأمل وجود دارد. نخست اینکه در تاریخ نشست‌های سران جی ۲۰ سابقه نداشته که هیچ کشور میزبانی تا به این حد تبلیغات و هیاهو به راه انداخته یا هزینه‌های گزافی را برای برگزاری نشست متحمل شود. نصب بیلبوردهای تبلیغاتی عظیم که اغلب با پرتره مودی زینت یافته بودند، تغییر چهره دهلی با تخریب محله‌های زاغه نشین، جمع‌آوری متکدیان و دستفروشان، پاکسازی وسیع شهر از وجود زباله‌ها و سگ‌های ولگرد و گلکاری و نورپردازی وسیع شهر، همگی تنها بخشی از مخارج عظیمی بودند که دولت مودی برای این میزبانی متقبل شد. اما شعارهای مطرح شده از سوی دولت هند برای این

غایبان بزرگ نشست گروه ۲۰

نمادین تلقی می‌شد. به نظر می‌رسد که زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین توقع داشت تا همانند نشست گذشته جی ۲۰ در بالی اندونزی، به نشست امسال هم دعوت شده و بتواند مواضع اوکراین در برابر روسیه را تقویت کند. با این حال دولت مودی ترجیح داد تا با دعوت نکردن رئیس‌جمهور اوکراین، از بسیاری جنبه‌ها و حاشیه‌های پیرامونی جلوگیری کرده و راه را برای دستیابی به یک توافق عمومی در نشست باز بگذارد. جالب است که برخی کشورهای حامی کی‌یف همچون فرانسه، که خود این عدم دعوت را در بریکس تجربه کرده بودند، واکنش خاصی در برابر این موضوع نشان ندادند. این نکته دستمایه کاریکاتوری شده که نشان می‌دهد چطور زلنسکی درحالی‌که دست در جیب مکرور دارد، می‌خواهد سداه سفر او به دهلی نو شود.

دشواری دستیابی به یک بیانیه مشترک نهایی

که برای اولین بار اجلاس سران گروه ۲۰، بدون صدور یک بیانیه مشترک به کار خود پایان دهد. از آنجا که این مساله برای میزبان نشست یعنی دولت هند می‌توانست شکستی بزرگ تلقی شود، مودی و دولتش برای نزدیک‌سازی دیدگاه‌های کشورهای عضو متحمل فشار زیادی شدند. در کاریکاتوری هم که در اینجا آورده شده به خوبی نشان می‌دهد که مودی چطور در قالب یک سوپرمن (مرد عنکبوتی) برای دستیابی به یک توافق مشترک و جلوگیری از هم‌پاشیدگی گروه ۲۰ تلاش به خرج می‌دهد. در نهایت به نظر می‌رسد که

اعلام عدم حضور شی، آن هم به فاصله کوتاهی تا برگزاری نشست، به شدت هندی‌ها را خشمگین کرد و موجب شد تا موجی از حملات از سوی مقامات و تحلیلگران هندی به سوی پکن سرازیر شود، چنانکه برخی این حرکت را نوعی نادیده گرفتن تعهدی و کوچک شمردن هند تلقی کنند. در عین حال حضور رئیس‌جمهور چین در ژوهانسبورگ و نشست بریکس به فاصله کوتاهی قبل از نشست گروه ۲۰، آنها را در توجیه استدلال‌شان مصمم‌تر می‌کند. در کاریکاتوری هم که با همین مضمون کار شده است، به وضوح نشان داده می‌شود که شی پس از مشارکت در اجلاس بریکس در آفریقای جنوبی، چگونه بایی تفاوتی هند و گروه ۲۰ را نادیده می‌گیرد. اما اجلاس دهلی‌نو غیر از روسیه و چین، غایب بزرگ دیگری هم داشت که هرچند عضو گروه نبود، اما حضور آن بسیار مهم و

میراحمدرضا مشرف پژوهشگر

برگزاری نشست سران ۲۰ کشور بزرگ اقتصاد جهان در دهلی‌نو

اغلب بر این موضوع واقف هستند که گروه ۲۰ در فضایی از تعاملات و همکاری‌های گسترده پس از فروپاشی نظام دوقطبی و پایان جنگ سرد شکل گرفت. در عین حال این گروه در زمانی پایه‌گذاری شد که باورهای عمیقی نسبت به جهانی شدن و حرکت اقتصادهای دنیا به سوی یکپارچگی و از میان برداشتن موانع و تعرفه‌های اقتصادی وجود داشت. اما فضای سیاست و اقتصاد بین‌الملل به تدریج از این خوشبینی‌ها و مثبت‌اندیشی‌ها فاصله گرفته و به سمت و سوی تعارضات و اختلافات میان دولت‌ها و حتی ملت‌ها در حال حرکت بوده است. شاید بتوان گفت که مجموعه رخداد‌های اخیر به شکل‌گیری یا در واقع باز تولید دو نوع شکاف در جهان منتهی شده است. نخست اوج‌گیری دوباره شکاف میان شرق و غرب؛ در شرایطی که این

نشست سران گروه ۲۰ در شرایطی برگزار شد که جایگاه رهبران دو عضو بزرگ و مهم گروه یعنی روسیه و چین خالی مانده بود. در مورد غیبت پوتین حرف و حدیث زیادی نبود؛ چراکه با توجه به فضای ایجاد شده پس از جنگ این موضوع پیش‌بینی می‌شد و البته پیشاپیش از سوی مقامات روسیه نیز خبر آن اعلام شده بود. روشن است که هندی‌ها هم از این غیبت خرسند بودند چراکه نمی‌خواستند تبعات حقوقی حضور پوتین دامنگیرشان شده یا میزبانی آنها تحت‌الشعاع جدال روسیه و غرب قرار گیرد. اما غیبت «شی» رئیس‌جمهور چین مساله کاملاً متفاوتی بود. حضور وی در بالاردن اعتبار نشست بسیار تأثیرگذار بود، ضمن اینکه بایدن رئیس‌جمهور آمریکا هم پیش از این علاقه‌مندی خود را برای گفت‌وگو و مذاکره با شی در دهلی‌نو اعلام کرده بود. بدین ترتیب

مدیرمسئول:

محمد امین ایمانجانی

سردبیر:

مسعود فروغی

تلفن و فکس:

۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵

کد پستی:

۱۱۳۵۳۳۸۱۶

چاپ:

چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

خیابان حافظ پایین‌تر از جمهوری،

روبه‌روی ساختمان بورس ساختمان

فرهنگستان طبقه سوم